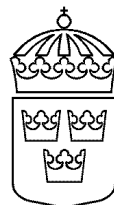

Näringsutskottets yttrande

1995/96:NU10y

Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten
till år 2000

1995/96
NU10y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:222 om vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, finansiering m.m. jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna rör näringsutskottets beredningsområde. Vidare har näringsutskottet givits tillfälle att yttra sig över tre motioner om sysselsättningsåtgärder (väckta med anledning av händelse av större vikt) i de delar som rör näringsutskottets beredningsområde.

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut:

8. att riksdagen till Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 1 000 000 000 kr,

9. att riksdagen till Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 under första huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 1 000 000 000 kr.

Motionerna

De motioner som väckts *med anledning av proposition 1995/96:222* och som behandlas här är följande:

1995/96:Fi116 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

13. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om halvering av patentavgifter,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen.

1995/96:Fi117 av Birger Schlaug m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gröna jobb och ökade budgetramar inom energisektorn,

24. beslutar att programmet för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen skall genomföras på tre år i stället för fem och ges en tydlig miljöinriktning,

31. hos regeringen begär förslag till hur moment om företagande kan komma in i kursplanerna i alla stadier i undervisningsväsendet,

32. hos regeringen begär förslag till inrättande av ett särskilt organ för förlöpande förenklingar och avregleringar för företagande,

35. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statligt stöd till nätverk som stimulerar småföretagens miljötankande,

36. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare medel för utökning av rådgivningen vid landets kooperativa utvecklingscentrum som del i den aviserade satsningen på företagande,

37. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att överflytta ansvar för delar av anslag för nyföretagarlån och lån till kvinnors företagande till LKU, i enlighet med vad som anförts i motionen,

39. avslår regeringens förslag till treårigt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt,

40. hos regeringen begär förslag till samlad redovisning och analys av företagsstöden i enlighet med vad som anförts i motionen,

56. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att hälften av det stöd som utgår till nyföretagande tilldelas kvinnliga företagare.

1995/96:Fi118 av Alf Svensson m.fl. (kds) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

5. hos regeringen begär förslag om minskat företagsstöd med för 1997 2 200 miljoner kronor, för 1998 2 500 miljoner kronor och för 1999 2 700 miljoner kronor för finansiering av nedsättning av arbetsgivaravgifterna,

31. beslutar om fortsatt investeringsstöd för solvärme i bostäder,

32. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt stöd till investeringar i vindkraft.

1995/96:Fi119 av Karin Falkmer m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. avslår förslaget om ett program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. avslår förslaget om ett program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1995/96:Fi123 av Anne Wibble m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandet (12) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om programmet för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen.

1995/96:Fi125 av Sten Tolgfors och Per Bill (båda m) såvitt gäller yrkandet (1) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av frihandel mellan EU och tredje land samt den inre marknadens fulla förverkligande och upprätthållande.

1995/96:Fi131 av Inger Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av sam-

ordnade insatser för att utveckla svensk formgivning som ett medel för ökad tillväxt, nationell identitet och livskvalitet.

1995/96:NU10y

1995/96:Fi134 av Karin Olsson m.fl. (s, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att möjliggöra för kooperativa företag och lokala kooperativa utvecklingscentrum att på olika sätt aktivt medverka i processen för att minska arbetslösheten i vårt land.

1995/96:Fi135 av Helena Nilsson och Ingbritt Irhammar (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnliga affärsrådgivare.

1995/96:Fi136 av Kjell Ericsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ALMI Företagspartner AB bör få i uppdrag att utveckla ett system för kreditgivning i enlighet med vad som anförts i motionen.

1995/96:Fi137 av Lisbeth Staaf-Igelström (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ALMI Företagspartner AB bör få i uppdrag att utveckla ett system för kreditgivning i enlighet med vad som anförts i motionen.

De motioner om sysselsättningsåtgärder väckte *med anledning av händelse av större vikt* som behandlas här är följande:

1995/96:A45 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandet (1, delvis) att riksdagen hos regeringen hemställer om ett förslag, att presenteras skyndsamt, om sänkta arbetsgivaravgifter inom tjänstesektorn finansierade med besparingar, i första hand på de s.k. företagsstöden.

1995/96:A46 av Alf Svensson m.fl. (kds) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om attityder till företagande,
2. hos regeringen begär förslag om åtgärder för att minska byråkratin för mindre företag i enlighet med vad som anförts i motionen,
5. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillgång till riskkapital,
7. (delvis) hos regeringen begär förslag om åtgärder för att förbättra investeringsklimatet i enlighet med vad som anförts i motionen,
8. (delvis) hos regeringen begär förslag om åtgärder för kompetensutveckling och forskning i enlighet med vad som anförts i motionen,
11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagsstöd,
12. (delvis) hos regeringen begär förslag om åtgärder för att stimulera tjänstesektorn i enlighet med vad som anförts i motionen.

1995/96:A49 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

4. (delvis) hos regeringen begär förslag om enklare regler för nya företagare och för att anställa i enlighet med vad som anförts i motionen,

20. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyldighet för kommunerna att upphandla i konkurrens,

21. hos regeringen begär förslag om inställelse av uppgiftslämnandeskyldighet under två år i enlighet med vad som anförts i motionen,

22. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en statlig avregleringsdelegation,

25. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatta privatiseringar,

37. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en särskild utredning av vilka forskningsområden som har särskild betydelse och särskild potential för Sverige och svenska företag,

38. hos regeringen begär förslag om en databas om forskning i enlighet med vad som anförts i motionen.

Näringsutskottet

Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m.

Propositionen

Regeringens syn på *näringspolitikens inriktning* redovisas i propositionen (avsnitten 5.1 och 5.2). Näringspolitik i vid mening syftar till att främja en långsiktig och uthållig ökning i materiell levnadsstandard genom att främja förnyelse och tillväxt i näringslivet, anför det. En politik för att främja sådan tillväxt och förnyelse sägs i första hand handla om att med olika generella medel stärka det nationella produktionssystemet. En grundläggande uppgift är därvid att skapa sådana institutionella förhållanden att marknaden fungerar effektivt samt att verka för att det finns drivkrafter som gör det lönsamt för företagen att satsa långsiktigt på investeringar och innovationer och för enskildas förkovran. Sund konkurrens är en förutsättning för dynamik och förnyelse i näringslivet, heter det vidare. Det är centralt att spelreglerna är överskådliga, konsekventa och så stabila som möjligt.

De små företagen spelar genom sin flexibilitet en avgörande roll för förnyelsen i näringslivet, anför det i propositionen. För att få till stånd en mer dynamisk tillväxtmiljö är det väsentligt att regelsystem förenklas och att attityder till tillväxt, företagande, entreprenörskap och innovationer påverkas. En viktig del av näringspolitiken avser att hindra onödig fastlåsnings i gamla strukturer och företag, sägs det. Etablerandet av villkor som främjar långsiktiga och tillväxtskapande investeringar av stora företag, svenska såväl som utländska, är ett viktigt näringspolitiskt mål, anför regeringen. Nyföretagande och företagstillväxt måste vidare främjas. Näringspolitiken måste därför underlätta expansion i de små företagen och undanröja dessa företags handikapp vad gäller förmågan att utveckla ny teknik, att investera i kunskap och att inhämta information samt underlätta de små företagens riskkapitalförsörjning.

De små och medelstora företagens förmåga att övergå till flexibla arbetsorganisationer, öka kunskaps- och kompetensnivån samt ta i bruk modern teknik kommer att spela en viktig roll för konkurrenskraft, tillväxt och

sysselsättning under återstoden av 1990-talet, anför det vidare i propositionen. Det är därför en angelägen uppgift för näringspolitiken att främja denna utveckling. Den kommunala självstyrelsen och den decentralisering av beslut som skett har vidare gjort de lokala och regionala nivåerna till betydelsefulla näringspolitiska aktörer, sägs det. Denna utveckling vill regeringen förstärka och aviserar sin avsikt att ta initiativ till en brett upplagd satsning på samverkan för tillväxt, varvid en utgångspunkt skall vara att ge näringspolitiken en ny utformning. Arbetet kommer att koncentreras till en kraftsamling för regional utveckling, framhålls det.

Regeringen föreslår att det skall inrättas ett särskilt treårigt *program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt* och att det till detta program skall anvisas 1 miljard kronor (propositionen s. 5.14). Någon precisering av hur medlen skall fördelas på olika – i propositionen angivna – ändamål görs inte. Näringsutskottet har dock, efter information från Näringsdepartementet, erhållit vissa uppgifter om medelsfördelningen. Dessa uppgifter återges i det följande i anslutning till en redovisning av de olika ändamålen. Det bör dock understrykas att de angivna beloppen endast skall ses som schablonmässiga uppskattningar för att riksdagen skall ges en uppfattning om den ungefärliga storleksordningen på de olika insatserna. Det bör även noteras att riksdagens beslut endast gäller det totala anslagsbeloppet och inte de olika delarna. Det skall också påpekas att en summering av de belopp som anges i det följande inte överensstämmer med det anslagsbelopp som regeringen föreslår. Detta beror på att insatserna på de olika områdena till vissa delar är överlappande.

Syftet med programmet är att näringslivets tillväxt skall stärkas och sysselsättningen ökas, sägs det i propositionen. Programmet redovisas under följande fyra huvudrubriker:

- Företag skall växa med kunskap,
- Enklare att starta och driva företag,
- En ny regional näringspolitik,
- Fler exportföretag.

Under den första huvudrubriken, **Företag skall växa med kunskap**, redovisas åtgärder på följande sex områden: a) Ljusåret 1997; b) samverkan mellan mindre högskolor och näringsliv; c) insatser för tekniköverföring till de mindre företagen; d) teknikspridning från stora till små företag; e) insatser för ökat teknikintresse genom vetenskapliga centrum; f) inrättande av en miljöteknikdelegation m.m.

Syftet med *Ljusåret 1997* – som är ett samverkansprojekt mellan regeringen och för närvarande ett 40-tal organisationer – är att stimulera och understödja processer som är av betydelse för ekonomins långsiktiga förnyelsekraft och utvecklingstakt genom att påverka attityder, att belysa sambandet mellan innovationer, tillväxt och välfärd samt att utmana individer, företag och organisationer att själva ta initiativ till förbättringar. Ljusåret 1997 startades formellt den 6 juni 1996 – i juli skall det öppnas ett kansli vid Ingenjörsvetenskapsakademien. Den egentliga kampanjdelen påbörjas i januari 1997 och varar under hela detta år. Kostnaderna för Ljusåret 1997 har beräknats till ca 80 miljoner kronor, varav ca 40 miljoner kronor är fasta kostnader som Näringsdepartementet avses svara för.

På området *samverkan mellan mindre högskolor och näringsliv* anför regeringen att de mindre och medelstora högskolorna nu bör tillföras ytterligare medel för aktiva insatser för ökad samverkan med näringslivet, den s.k. tredje uppgiften för högskolorna. I budgetpropositionen 1995 meddelades att 40 miljoner kronor per år under budgetåren 1994/95 och 1995/96 hade anvisats för forskningssamverkan mellan universitet/högskolor och representanter för industri, näringsliv och samhälle (prop. 1994/95:100 bil. 9 s. 103, bet. UbU15). För projekt på detta område har nu ca 240 miljoner kronor beräknats. Regeringen informerar om sin avsikt att i den forskningspolitiska propositionen hösten 1996 återkomma till den principiella frågan om samverkan mellan universitet, högskolor och näringsliv. Underlag härför finns bl.a. i betänkandet *Samverkan mellan högskolan och näringslivet* (SOU 1996:70).

På området *insatser för tekniköverföring till de mindre företagen* hänvisar regeringen till ett pilotprogram för tekniköverföring till små företag via industriforskningsinstitut som bedrivits sedan början av år 1995. Detta program, som har omfattat sju institut, skall nu utvidgas till ytterligare institut. Kostnaderna har beräknats till ca 80 miljoner kronor. Möjligheterna att ta till vara fördelar av deltagande i det internationella standardiseringsarbetet bör vidare utnyttjas, anför det i propositionen. För detta senare ändamål har 5 miljoner kronor beräknats.

Under rubriken *Teknikspridning från stora till små företag* redovisar regeringen sin åsikt att staten bör stödja uppbyggnad av industriella utvecklingscentrum (IUC) i de delar som krävs för att åstadkomma ett effektivt och nationellt sammanhållet IUC-nätverk. För att säkerställa nyttiggörandet av IUC:s kapacitet gentemot de små och medelstora företagen bör staten temporärt bidra till finansieringen, anför det. Delfinansiering sägs också kunna sökas från EU:s strukturfonder. Enligt uppgift från Näringsdepartementet planeras ett sexårigt program. IUC finns eller kan bli aktuella i följande orter: Malmö, Olofström, Gnosjö, Finspång, Mariestad, Trollhättan, Arvika, Borlänge, Sandviken och Skellefteå (med filialer i Örnsköldsvik och Gällivare). Avsikten är att berörda IUC skall kunna få ersättning i efterskott från staten för faktiskt utförd verksamhet som riktar sig till små och medelstora företag. Verksamheten skall utformas på ett konkurrensneutralt sätt. Statens kostnader beräknas till ca 180 miljoner kronor.

Regeringen aviserar vidare *insatser för ökat teknikintresse genom vetenskapliga centrum*. Sådana centrum har internationellt visat sig kunna fungera som en kraftfull pedagogisk resurs i arbetet att stimulera intresset för teknik och naturvetenskap hos allmänheten, anför regeringen. Tillsättandet av en grupp med uppgift att utreda förutsättningarna för inrättandet av vetenskapliga centrum aviserar i propositionen.

Regeringen föreslår slutligen i detta avsnitt *inrättande av en miljöteknikdelegation*. Denna delegation skall vara fristående men ha kanslisamverkan med Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK). En strategi för verksamheten skall utarbetas, omfattande konkreta mål och ett program för upphandling. För större projekt kan en samverkan med den i propositionen föreslagna delegationen för ekologisk omställning komma i fråga. Kostnaderna för miljöteknikdelegationen har beräknats till ca 20 miljoner kronor. Regeringen aviserar vidare i propositionen att ett antal myndigheter skall ges i

uppdrag att rapportera sina erfarenheter av tillämpningen av lagen om offentlig upphandling (1992:1528) vad gäller miljöanpassning av upphandlingen. I propositionen aviseras också att en särskild utredare skall ges i uppdrag att – tillsammans med svenska standardiseringsorganisationen, näringslivet och berörda myndigheter – analysera och föreslå hur miljöhänsyn, i form av miljökonsekvensbeskrivningar eller livscykelanalyser, kan integreras i det svenska standardiseringsarbetet. För detta senare ändamål har ca 5 miljoner kronor beräknats.

Under den andra huvudrubriken, **Enklare att starta och driva företag**, redovisas åtgärder på följande fem områden: a) skatter; b) handel med småföretagsaktier m.m.; c) patentintrångsförsäkring; d) en delegation för förenkling för småföretagen; e) översyn av reglerna inom tjänstesektorn. Beträffande skatteområdet hänvisas dels till ett särskilt avsnitt (4) i propositionen, dels till förslag som avses att framläggas under hösten 1996. Skattefrågor tillhör inte näringsutskottets beredningsområde.

Under rubriken *Handel med småföretagsaktier m.m.* anför regeringen att behovet av åtgärder för att underlätta genomförandet av olika projekt inom området bör övervägas ytterligare. Det gäller att följa utvecklingen av nya marknadsformer för kontakt mellan företag och investerare. Uppgiften för en marknadsplats är dels att utgöra mötesplats för förmedling av nytt kapital – s.k. primärmarknad – dels att möjliggöra handel med småföretagsaktier – s.k. sekundärmarknad. Kostnaderna har beräknats till ca 10 miljoner kronor.

Regeringen informerar vidare riksdagen under denna rubrik om hur den tidigare beslutade (prop. 1994/95:100 bil. 13, bet. NU18) ökningen av riskkapitalverksamheten vid Industrifonden skall organiseras. Beslutet innebär att fonden även skall kunna arbeta med att förstärka det egna kapitalet i företag, i form av t.ex. aktieteckning på minoritetsbasis. Avsikten är att Industrifonden skall kunna gå in indirekt med ägarkapital i små och medelstora företag, genom att fonden blir delägare i regionala riskkapitalbolag.

Regeringen hänvisar i propositionen till att den tidigare (prop. 1995/96:25) har aviserat att möjligheterna att införa en svensk *patentintrångsförsäkring* byggd på kommersiella grunder skall undersökas. Bakgrunden är att svenska patentinnehavare för närvarande inte kan försäkra sig mot patentintrång. Avsikten är att en försäkring skall vara en övergångslösning fram till det att en planerad europeisk försäkring i EU-kommissionens regi kan komma till stånd. Regeringen meddelar nu sin avsikt att ta nödvändiga beslut för att genomföra en patentintrångsförsäkring. Kostnaderna, som avser ställande av garanti, beräknas till ca 20 miljoner kronor.

Tillsättandet av *en delegation för förenkling för småföretagen* aviseras i propositionen. Delegationens arbete skall syfta till att utgöra underlag för att fortlöpande ta fram konkreta åtgärder som kan förbättra det svenska företagsklimatet. Regleringar och de uppgiftslämnarkrav som ofta är kopplade till dem kan innebära en konkurrenssnedvridning för små företag i förhållande till stora företag, sägs det. En central aspekt anses därför böra vara att bredda och intensifiera arbetet med regelreformer och avreglering. En systematisk granskning av företagsregler pågår sedan en tid inom regeringskansliet, erinras det om.

Under rubriken *Översyn av reglerna inom tjänstesektorn* aviseras att regeringen skall låta göra en översyn av reglerna för anlitande av tjänster och en analys av vilken roll privatpersoners köp av tjänster har för samhällsekonomin. Uppdraget, som bör slutföras under innevarande år, avses också innefatta att förslag skall lämnas till regeländringar i syfte att stimulera utbud av och efterfrågan på tjänster. I propositionen aviseras vidare ett uppdrag till Riksskatteverket.

Under den tredje huvudrubiken, **En ny regional näringspolitik**, redovisas åtgärder under följande sex områden: a) ökad samverkan i länen; b) ytterligare medel för småföretagsutveckling m.m.; c) helhetssyn vid organisatoriska förändringar i statlig verksamhet; d) en utvecklad turistnäring; e) en utvecklad skogsnäring; f) investeringsstöd till jordbruket.

Regeringen avser att ta initiativ till en bred *samverkan i länen* med syfte att åstadkomma en effektiv, tillväxtorienterad närings- och regionalpolitik, anför det. Landshövdingarna i samtliga län skall ges ett förhandlingsuppdrag som – förutom ansvar för ledning och samordning – skall innebära att förslagen skall vara väl förankrade hos alla berörda aktörer. Ytterligare riktlinjer kommer att lämnas senare.

Under rubriken *Ytterligare medel för småföretagsutveckling m.m.* hänvisar regeringen till goda erfarenheter av olika företagsinriktade åtgärder som finansierats från anslaget (A 2) Arbetsmarknadspolitiska åtgärder under Arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. I propositionen föreslås att ytterligare 500 miljoner kronor skall avsättas från det nu föreslagna anslaget för programmet för småföretagsutveckling m.m. Åtgärderna bör i princip ha samma inriktning som de nuvarande, anför det. Regeringen redovisar i detta sammanhang att den avser att se över hur stödet till kvinnors företagande kan förbättras i olika avseenden. Vidare sägs att 7 miljoner kronor skall tillföras folkrörelserådet Hela Sverige skall leva.

En *helhetssyn vid organisatoriska förändringar i statlig verksamhet* bör eftersträvas, sägs det i propositionen. För att åstadkomma rimliga förutsättningar för den regionala samordningen och en bättre helhetssyn vad gäller den nationella strukturen i förändringarna bör en avvägning göras mellan olika verksamhetsområden och myndigheter på nationell nivå. Regeringen avser att noggrant följa utvecklingen på området.

I avsnittet om *en utvecklad turistnäring* sägs att det – för att öka Sveriges konkurrenskraft i förhållande till konkurrentländerna samt för att öka tillväxten och antalet sysselsatta – är motiverat att den statliga satsningen på internationell marknadsföring ökar, samtidigt som branschen tar sin del av ansvaret för finansieringen. På detta område har ca 110 miljoner kronor beräknats.

En samordnad insats bör göras för *skogsindustriell forskning och utveckling*, anför det i propositionen. Denna insats skall fokusera tillgängliga resurser samt öka samarbetet mellan industrin och forskningen. Förslaget innebär att de offentliga medel som finns tillgängliga för skogsindustriella forskningsinsatser skall samordnas med relevanta delar av fakultetsmedel. Industriell motfinansiering förutsätts. Det totala beloppet på detta område ligger i storleksordningen 120 miljoner kronor, varav ca 40 miljoner kronor avser nytillskott.

Det sista området, *investeringsstöd till jordbruket*, kommer att tas upp i budgetpropositionen hösten 1996 och föreslås inte bli tilldelat medel från det här aktuella anslaget. Frågan tillhör vidare inte näringsutskottets beredningsområde.

Den sista huvudrubriken, **Fler exportföretag**, berör Exportrådets verksamhet. Regeringen anför att det projekt, Team Export – 100 exportsäljare, som rådet bedrev under åren 1993–1995 bör fortsätta. Ca 10 miljoner kronor har beräknats för detta. Arbetsmarknadsverket föreslås i annan del av propositionen (s. 7.31) också bidra med medel för verksamheten.

Motionerna

Näringsutskottet behandlar i detta sammanhang motioner som direkt och indirekt berör det i propositionen föreslagna programmet för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt. Vidare behandlas här motioner som tar upp mer allmänna näringspolitiska frågor. Först redovisas parti- och kommittémotioner och därefter ett antal motioner från enskilda motionärer.

Moderata samlingspartiets syn på näringspolitikens inriktning redovisas i partimotionen 1995/96:A49. Att utveckla företagandet i Sverige måste bli politikens huvuduppgift för lång tid framöver, anför det. Förslag på olika områden i detta syfte läggs fram i motionen. Här redovisas de förslag som rör näringsutskottets beredningsområde. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag om enklare regler för att bli företagare och för hushåll att anställa någon för att utföra tjänster, anför motionärerna. Vidare föreslår de att det skall införas en skyldighet för kommunerna att upphandla i konkurrens. Verksamhet som kan genomföras i konkurrens bör, enligt motionärerna, inte drivas i form av offentligt monopol. En kommunal konkurrensrevision borde genomföras kontinuerligt för att visa hur kommunen sköter upphandling, konkurrensutsättning m.m.

För små företag utgör krångel i myndighetsrelationer och krav på uppgiftslämnande en betydande arbetsbörda, hävdas det vidare i motionen. Motionärerna föreslår därför att all skyldighet för företag att lämna statistiska uppgifter skall ställas in under två år, och att det under denna tid skall göras en kritisk prövning av hela det regelkomplex som uppgiftslämnandet baserar sig på. Vid denna prövning bör erfarenheterna av den inställda uppgiftsskyldigheten tas till vara, anför motionärerna. De föreslår vidare att en statlig avregleringsdelegation skall inrättas. Som princip anses därvid böra gälla att varje företagsregel skall omprövas vart fjärde år.

I motionen förordas vidare att den privatisering av statliga företag som inleddes under den borgerliga regeringen återupptas. Telia AB och Vattenfall AB föreslås därvid ges förtur. Regeringen påstås i motionen utsätta forskningen för en nedrustning, vilken måste stoppas. Motionärerna föreslår att det skall tillsättas en särskild utredning avseende vilka forskningsområden som har särskild betydelse och särskild potential för Sverige och svenska företag. Vidare föreslås att det skall inrättas en databas om forskning som skall vara tillgänglig för företagen.

Regeringens förslag om ett program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt avvisas i kommittémotionen 1995/96:Fi119 (m). Motionärerna

har svårt att se de olika inslagen som ett sammanhängande program. Intrycket sägs snarare vara att det är en dagsaktuell sammanställning av olika pågående utredningar och planerade åtgärder. Motionärerna stöder åtgärderna i det föreslagna programmet i de delar de sammanfaller med förslag som Moderata samlingspartiet tidigare lagt fram. Det hänvisas till förslag i den tidigare refererade motionen 1995/96:A49 (m).

Riksdagen bör göra ett tillkännagivande om vikten av frihandel mellan EU och tredje land och om vikten av den inre marknadens fulla förverkligande och upprätthållande, anför det i motion 1995/96:Fi125 (m). Dessa båda områden är viktiga för de svenska företagens möjligheter att kunna hävda sig i konkurrensen och för företagens möjligheter att bibehålla och skapa nya arbetstillfällen, anser motionärerna.

I Folkpartiet liberalernas kommittémotion 1995/96:Fi123 sägs att motionen skall läsas tillsammans med partimotionen med anledning av proposition 1995/96:207 om en ekonomisk politik för att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Partimotionen är den övergripande, medan kommittémotionen främst är en genomgång av vissa konkreta förslag i regeringens program. Finansutskottet har inte remitterat proposition 1995/96:207 jämte motioner för yttrande. Folkpartiet förordar ett mer ambitiöst mål för sysselsättningen än regeringen, sägs det i kommittémotionen. Ett sådant mål gör det också nödvändigt att besluta om fler åtgärder som förbättrar klimatet för företagen, anför motionärerna.

I partimotionen 1995/96:A45 (fp) föreslås en sänkning av arbetsgivaravgifterna. För att finansiera detta föreslås i motionen sänkta företagsstöd.

Propositionens avsnitt om en offensiv näringspolitik för tillväxt och sysselsättning är, sägs det i partimotionen 1995/96:Fi116 (v), i mångt och mycket en bra beskrivning av de problem som svenska företag står inför. Motionärerna har förståelse för att det behövs mer utredningar och kartläggningar, men menar att det nu är bråttom med att lägga fram konkreta förslag. I motionen kommenteras regeringens förslag till program för småföretagsutveckling m.m. Motionärerna understryker småföretagens betydelse för sysselsättningen. Konkret föreslås bl.a. ett tillkännagivande av riksdagen angående patentavgifter; motionärerna anser att det är bra att regeringen uppmärksammar problemen med patentintrång men förordar dessutom att de svenska patentavgifterna skall halveras och att Sverige skall agera för lägre patentkostnader i övriga Europa.

Ett väl fungerande näringsliv är en grundläggande förutsättning för uthållig samhällsutveckling, anför det i partimotionen 1995/96:Fi117 (mp). Ett positivt företagsklimat förutsätter att det finns en i grunden positiv inställning till företagande hos befolkningen, säger motionärerna. De föreslår att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om hur moment om företagande skall kunna integreras i kursplanerna i alla stadier i undervisningsväsendet. Ett positivt företagsklimat innebär också, enligt motionärerna, att företagandets villkor – lagstiftning, skatteregler, deklarationer, lämnande av uppgifter till myndigheter, m.m. – blir så enkla som möjligt. De föreslår att ett särskilt organ skall inrättas med uppgift att verka för fortlöpande förenklingar och avregleringar för företagandet.

Regeringens förslag om ett program för småföretagsutveckling m.m. bör avslås av riksdagen, anförs det i den sistnämnda motionen. Även om många av de redovisade ändamålen i och för sig kan vara både vällovliga och viktiga, anser Miljöpartiet de gröna att förslaget har brister. Det anges t.ex. inte i propositionen hur de föreslagna medlen skall fördelas eller genom vilka organ de skall förmedlas, anförs motionärerna. De menar att de föreslagna insatserna tangerar annat statligt företagsstöd och stöd som lämnas av EU. Riksdagen borde därför hos regeringen begära en samlad översyn av alla företagsstöd. Motionärerna föreslår att regeringen till hösten 1996, mot bakgrund av bl.a. Företagsstödsutredningens betänkande Kompetens och kapital – om statligt stöd till företag (SOU 1996:69), skall återkomma med ett mer genomarbetat program för småföretagsutveckling.

I motionen föreslås vidare ett antal åtgärder i syfte att öka sysselsättningen, varav följande fyra yrkanden berör näringsutskottets beredningsområde: Riksdagen bör göra tillkännagivanden om behovet av statligt stöd till nätverk som stimulerar småföretagens miljötänkande, om ytterligare medel för utökning av rådgivningen vid de lokala kooperativa utvecklingscentrumen (LKU), om att ansvar för delar av verksamheten med nyföretagarlån och lån till kvinnors företagande bör överflyttas från ALMI Företagspartner AB till LKU samt om vikten av att hälften av det stöd som utgår till nyföretagande skall tilldelas kvinnors företagande. Beträffande det första området – småföretagens miljötänkande – hänvisar motionärerna till goda erfarenheter av ett projekt i Göteborg. En höjning av anslaget till LKU från (på 12-månadersbasis) 6,5 miljoner kronor till 20 miljoner kronor föreslås för att möjliggöra en ökning av antalet rådgivare. Finansiering föreslås ske genom att medel överförs från anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder (A 2) under Arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. En del av nyföretagarlånen och lånen till kvinnors företagande bör beviljas av LKU, anser motionärerna och föreslår därför att ca 40 miljoner kronor skall överföras från ALMI till LKU. Slutligen föreslås det i motionen att statsmakterna skall ha som målsättning att hälften av det stöd som staten lämnar till nya företagare bör riktas till kvinnors företagande. Det skall, enligt motionärerna, inte vara fråga om någon positiv särbehandling av kvinnor som grupp, utan kvinnor skall tilldelas vad som bör tillkomma dem utifrån storleken på gruppen arbetslösa kvinnor.

Näringspolitiken måste syfta till att skapa goda generella betingelser för företagandet, anförs det i partimotionen 1995/96:Fi118 (kds). Det handlar om åtgärder inom bl.a. finans-, skatte-, arbetsmarknads-, utbildnings- och näringspolitiken. I propositionens avsnitt (5) om offensiv näringspolitik för tillväxt och sysselsättning förekommer det i stor omfattning beskrivningar av problem och målsättningar som Kristdemokraterna kan dela, sägs det. Däremot saknar motionärerna konkretioner, bl.a. avseende förenklingar för företag och åtgärder för teknikspridning. Det föreslagna programmet för småföretagsutveckling m.m. ser Kristdemokraterna dock inga skäl att motsätta sig; de föreslagna satsningarna sägs ligga i linje med vad partiet tidigare har arbetat för.

Inställningen till företagande, företagsklimatet, är avgörande för benägenheten att starta företag, anförs det i partimotionen 1995/96:A46 (kds). Poli-

ker, skolor, företagare, organisationer m.fl. har ett gemensamt ansvar härvidlag. I skolundervisningen bör ingå moment om företagets betydelse och företagandets villkor, anser motionärerna. De föreslår vidare att en småföretagarminister skall tillsättas. Riksdagen bör också hos regeringen begära förslag om åtgärder för att minska byråkratin för små företag, anför det. En särskild instans för fortlöpande avreglering och förenkling föreslås bli inrättad.

För att öka tillgången till riskkapital föreslås i den nyssnämnda motionen att det skall inrättas system med lokala börser. Därigenom avses transaktionskostnaderna mellan lokala investerare och lokala företag kunna minska. I syfte att förbättra investeringsklimatet föreslås vidare att 1 % av all statlig teknikupphandling skall kanaliseras till små och medelstora företag. Åtgärder för att nya rön inom forskning och utveckling skall bli mer tillgängliga för småföretagen förordas också i motionen, liksom åtgärder för att förbättra utbytet mellan högskolor/universitet och näringsliv i syfte att stimulera kommersialisering av forskning.

En översyn av företagsstöden är angelägen, anför det vidare i motionen. Förslagen i det tidigare nämnda betänkandet av Företagsstödsutredningen är mycket begränsade, anser motionärerna. De menar att målet med en översyn bör vara sänkta företagsstöd i utbyte mot sänkta skatter och arbetsgivaravgifter. Också i motion 1995/96:Fi118 (kds) förordas sänkta företagsstöd. Dessa föreslås – utan preciseringar av vilka företagsstöd som avses – bli sänkta med 2,2 miljarder kronor, 2,5 miljarder kronor och 2,7 miljarder kronor för de tre åren 1997, 1998 och 1999 för att finansiera den i motionen förordade sänkningen av arbetsgivaravgifterna. I syfte att stimulera tjänsteföretagande föreslås i motion 1995/96:A46 (kds) bl.a. införande av den s.k. danska modellen. Denna modell innebär att direkta statliga bidrag lämnas för att komplettera den timersättning ett hushåll betalar för en tjänst.

I motion 1995/96:Fi134 (s, c) begärs ett tillkännagivande om åtgärder för att möjliggöra för kooperativa företag och lokala kooperativa utvecklingscentrum att på olika sätt medverka i processen för att minska arbetslösheten i Sverige. Motionärerna anser att LKU bör bjudas in till den länsvisa samverkan som regeringen föreslår i programmet för småföretagsutveckling m.m. Vidare menar de att den särskilda delegation för förenkling som regeringen avser inrätta bör ges i uppdrag att särskilt beakta de speciella problem som de små kooperativa företagen kan ställas inför. Slutligen föreslås att det från det föreslagna anslagsbeloppet på 1 miljard kronor för programmet för småföretagsutveckling m.m. skall anvisas medel för kooperativ utveckling.

Riksdagen bör göra ett tillkännagivande om vikten av samordnade insatser för att utveckla svensk formgivning som ett medel för ökad tillväxt, nationell identitet och livskvalitet, anför det i motion 1995/96:Fi131 (s). I motionen föreslås insatser i följande avseenden: God formgivning och industridesign bör ingå i målen för samhällets näringspolitik på central och regional nivå; fort- och vidareutbildning inom form och design bör utvecklas; angivande av krav på god form vid statlig upphandling och verkande för att den kommunala sektorn beaktar formfrågor vid sin upphandling; genomförande av centrala och regionala näringslivskonferenser för små och medelstora företag om formgivningsfrågor; utredning av förutsättningarna för att i anslutning till

kulturhuvudstadsåret etablera ett svenskt centrum för formgivning i Stockholm; övervägande av möjligheten att i samverkan med Svensk Form etablera ett svenskt designråd; stimulans av tillväxtområden som t.ex. miljöteknik.

I motionerna 1995/96:Fi137 (s) och 1995/96:Fi136 (c) – med likalydande yrkanden och motiveringar – föreslås att ALMI Företagspartner AB skall ges i uppdrag att, i samarbete med Svenska Bankföreningen, utveckla ett system för kreditgivning enligt en modell som tillämpas i Holland. Systemet innebär att staten varje år ställer en garantiram till bankernas förfogande, varvid ramen fördelas mellan de banker som anmäler intresse. Garantin täcker endast hälften av lånebeloppet, medan banken svarar för den andra hälften. Om garantin faller ut kompenseras banken endast för 90 % av kostnaderna. Banken betalar en kommission på 3 %, vilken i sin tur tas ut av det berörda företaget. Företaget betalar en ränta på hela lånet, motsvarande en lågriskskredit. Garantigivningen bör, enligt motionärerna, ske inom ALMI:s befintliga ramar.

Riksdagen bör hos regeringen begära ett förslag om utformning av ett system med kvinnliga affärsrådgivare i varje kommun, anfördes det i motion 1995/96:Fi135 (c). Oförmågan att anpassa samhällets insatser till kvinnors och mäns olika behov har medfört att nyföretagandet bland kvinnor i Sverige varit lågt, hävdar motionärerna. De noterar dock att en del insatser har gjorts, t.ex. anvisande av medel till NUTEK, inrättande av kvinnliga affärsrådgivare i vissa kommuner, inrättande av regionala och nationella resurscentrum och införande av lån till kvinnors företagande.

Vissa kompletterande uppgifter

Näringsutskottet har under innevarande riksmöte i olika sammanhang behandlat frågor om näringspolitikens inriktning. Det har skett i bl.a. yttranden till finansutskottet över den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1995/96:150, yttrande NU9y) och över den s.k. tillväxtpropositionen (prop. 1995/96:25, yttrande NU3y), till vilka näringsutskottet nu hänvisar. Vidare hänvisar näringsutskottet till följande betänkanden: 1995/96:NU26 om aktiv förvaltning av statens företagsägarande (prop. 1995/96:141), 1995/96:NU24 om en sjätte AP-fondstyrelse m.m. (prop. 1995/96:171), 1995/96:NU19 om forskning inom skogs- och livsmedelsindustrierna (motionsbetänkande) och 1995/96:NU21 om vissa konkurrens- och avregleringsfrågor (motionsbetänkande).

Många av de frågor som tas upp i motionerna behandlas i propositionen. Det gäller t.ex. förenklingar för företagen, avregleringar, teknikspridning, teknikupphandling, forskningssamverkan, åtgärder på miljöteknikområdet, patentfrågor, riskkapitalförsörjning, tjänstesektorn, exportfrämjande – vad som sägs i propositionen beträffande dessa områden har näringsutskottet redogjort för i det föregående.

Beträffande den begäran som görs i motion 1995/96:Fi125 (m) om ett riksdagsuttalande om vikten av frihandel mellan EU och tredje land kan noteras att regeringen i ett särskilt avsnitt i propositionen (5.2.5) understryker betydelsen av en ökad liberalisering i världshandeln. Där sägs bl.a. att Sve-

rige eftersträvar en sådan liberalisering, och att regeringen kommer att verka för att EU skall inta en aktiv och pådrivande roll i multilaterala handelsförhandlingar i Världshandelsorganisationen (WTO) om en fortsatt liberalisering, bl.a. i form av tullavveckling. Regionala frihandelsavtal sägs därtill kunna komplettera EU:s multilaterala ansträngningar. Vidare anges att regeringen skall verka för ökad öppenhet i EU:s gemensamma handels- och jordbrukspolitik samt för en restriktivare användning av EU:s egna skyddsinstrument.

Förslag rörande företagsstöd framläggs i några motioner. Företagsstödsutredningen – som haft i uppdrag att granska vissa former av statliga företagsstöd – avlämnade, som tidigare nämnts, i april 1996 sitt betänkande (SOU 1996:69). Detta utredningsbetänkande har ingått i underlaget för den nu aktuella propositionen. Vissa delar av utredningsförslagen kan, enligt uppdraget, komma att beaktas i budgetpropositionen hösten 1996.

Det system för kreditgivning som förordas i motionerna 1995/96:Fi137 (s) och 1995/96:Fi136 (c) har behandlats av Företagsstödsutredningen. I det nyssnämnda betänkandet föreslås – i likhet med vad som görs i motionerna – att ALMI Företagspartner AB, i samråd med Svenska Bankföreningen, skall ges i uppdrag att undersöka möjligheterna att inrätta ett nytt system med lånegarantier för företag som har svaga bankmässiga säkerheter. Finansieringen avses ske inom ramen för ALMI:s befintliga resurser. Som nyss nämnts är Företagsstödsutredningens förslag föremål för beredning inom regeringskansliet.

Frågor om lokala kooperativa utvecklingscentrum (LKU) tas upp i motionerna 1995/96:Fi134 (s, c) och 1995/96:Fi117 (mp). För en utförlig beskrivning av LKU hänvisar näringsutskottet till det näringspolitiska betänkandet våren 1995 (bet. 1994/95:NU18 s. 47). Stöd till LKU utgår från anslaget Stöd till kooperativ utveckling (E 2) under trettonde huvudtiteln. För innevarande budgetår har 9,75 miljoner kronor anvisats, motsvarande 6,5 miljoner kronor på 12-månadersbasis. Riksdagen beslutade våren 1994 (bet. 1993/94:NU15) om en höjning av anslaget med 2 miljoner kronor på 12-månadersbasis. I en reservation (m, fp, c, kds) avvisades denna höjning.

Det finns ca 20 LKU geografiskt spridda i landet. LKU tillhandahåller information om de kooperativa företagsformerna samt ger stöd och råd till dem som vill starta kooperativa småföretag. Mot bakgrund av ett tillkännagivande av riksdagen våren 1994 har en särskild utredare, Anita Harriman, haft i uppdrag att se över de kooperativa företagsformernas ställning till andra företagsformer. Betänkande (SOU 1996:31) lades fram våren 1996. Remissbehandling pågår till den 1 september 1996.

I den ena av de här aktuella motionerna – 1995/96:Fi134 (s, c) – föreslås att LKU skall inbjudas till den i propositionen föreslagna regionala samverkan. Enligt vad utskottet erfarit finns det inget som hindrar att så blir fallet. Avsikten är att den regionala samverkan skall organiseras utifrån de förutsättningar som gäller i de olika regionerna. LKU som är aktiva på det näringspolitiska området kan sålunda självfallet ingå bland de aktörer som kan engageras i den regionala samverkan. Inte heller finns det, enligt vad utskottet erfarit, något som hindrar att den av regeringen föreslagna delegationen

för förenkling för småföretagen tar upp problem som de kooperativa företagen kan ställas inför.

I motion 1995/96:Fi117 (mp) föreslås, som redovisats, att 40 miljoner kronor skall överflyttas till LKU från ALMI:s verksamhet med nyföretagarlån och lån till kvinnors företagande. Vidare föreslås i motionen att hälften av statens stöd till nyföretagande skall avse kvinnors företagande. För en beskrivning av ALMI:s verksamhet hänvisas till betänkande 1994/95:NU18 (s. 26 och 43) och till yttrande 1995/96:NU3y (s. 6 och 9). För sin finansieringsverksamhet disponerar ALMI ett kapital på ca 4 miljarder kronor, varav ca 2 miljarder kronor är bundet i utestående lån och ca 2 miljarder kronor är disponibelt. Till ett särskilt anslag (A 3) under Näringsdepartementets huvudtitel har för främjande av kvinnors företagande anvisats 149 miljoner kronor innevarande budgetår. Budgetåret 1994/95 anvisades 50 miljoner kronor. I ett ägardokument från staten till ALMI i maj 1996 anges att ALMI bör sträva efter att aktivt bedriva verksamhet med nyföretagarlån och lån till kvinnors företagande. För denna senare verksamhet har staten tillfört sammanlagt 199 miljoner kronor, varav merparten har lånats ut till enskilda företag, sägs det. ALMI bör tills vidare avsätta en medelsram, inklusive tilldelade medel, på totalt ca 400 miljoner kronor för lån till kvinnors företagande, anför det i ägardokumentet. Verksamheten kan komma att tillföras ytterligare medel, heter det vidare.

Frågan om insatser för kvinnors företagande har, som redovisats, också tagits upp i motion 1995/96:Fi135 (c). Där föreslås att kvinnliga affärsrådgivare skall inrättas i varje kommun. Kvinnliga affärsrådgivare har inom ramen för ett treårigt projekt, med start i januari 1994, inrättats i samtliga 62 kommuner i stödområdet. NUTEK svarar för en fjärdedel av kostnaderna, och 20 miljoner kronor har avsatts för ändamålet under Arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel. NUTEK har också via Näringsdepartementets anslag (A 2) Småföretagsutveckling under de tre budgetåren 1993/94–1995/96 disponerat resp. 5, 5 och 7,5 miljoner kronor för särskilda insatser – främst genom ALMI:s regionala utvecklingsbolag – för att främja kvinnliga företagens verksamhet. Denna verksamhet har avsett olika pilotprojekt, som t.ex. mentorprojekt och utbildningsprojekt. I den aktuella motionen omnämns också ett nationellt samt regionala resurscentrum för kvinnor. I proposition 1993/94:140 om bygder och regioner i utveckling angavs att regionala resurscentrum borde inrättas på initiativ av länsstyrelserna. Vidare sades att ett nationellt resurscentrum borde inrättas av NUTEK i samarbete med Glesbygdsmyndigheten. Frågor om dessa resurscentrum tillhör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde.

Slutligen lämnar näringsutskottet några uppgifter om insatser på designområdet, som tas upp i motion 1995/96:Fi131 (s). Under det tidigare nämnda anslaget Småföretagsutveckling (A 2) finns innevarande budgetår upptaget ett belopp på 15 miljoner kronor för bidrag till designorganisationer. I regleringsbrevet anges att medlen skall användas för bidrag till organisationer på designområdet som har rikstäckande verksamhet och som främjar design i små och medelstora företag, i första hand Stiftelsen Svensk Industridesign. Stiftelsen bedriver bl.a. verksamhet i samarbete med ALMI Företagspartner AB, baserat på ett avtal. Förslag om inrättande av ett designråd, som fram-

förs i motionen, har också lagts fram av Kulturutredningen i betänkandet Kulturpolitikens inriktning (SOU 1995:84). Beredningsarbete inför en kulturpolitisk proposition pågår inom regeringskansliet.

1995/96:NU10y

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet behandlar först den allmänna frågan om näringspolitikens inriktning och därefter regeringens förslag till program för småföretagsutveckling m.m. Slutligen behandlas vissa speciella frågor som aktualiserats i olika motioner.

När det gäller *näringspolitikens inriktning* vill näringsutskottet inledningsvis framhålla att näringspolitiken måste ses mot bakgrund av den ekonomiska politik som förs. Denna måste innebära en stram finanspolitik, som ger förutsättningar för låga räntor och låg inflation. En fortsatt sanering av statsfinanserna måste genomföras.

Näringsutskottet vill också i detta sammanhang beröra frågan om frihandel, som tas upp i motion 1995/96:Fi125 (m). Frihandel är, enligt utskottets mening, en avgörande drivkraft för den globala ekonomiska utvecklingen. Som sägs i både propositionen och den nämnda motionen bör Sverige fortsätta att verka för ökad liberalisering i världshandeln. Enligt utskottets mening är det angeläget att Sverige inom EU intar en aktiv och pådrivande roll och fortsätter att verka för ökad frihandel mellan EU och tredje land.

Den inre marknaden utgör, enligt näringsutskottets uppfattning, ett kärnområde i EU-samarbetet. Genom den inre marknaden har svenska företag och konsumenter fått tillgång till en hemmamarknad som omfattar ca 370 miljoner invånare. En väl fungerande inre marknad är av avgörande betydelse för Sveriges ekonomi och utveckling. Det är därför väsentligt att en effektiv tillämpning av lagstiftningen beträffande denna marknad säkerställs, så att det inte uppkommer konkurrenssnedvridningar mellan företag i olika länder. Sverige bör fortsätta att inom EU agera i denna riktning.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del.

Näringspolitikens syfte är – enligt näringsutskottets uppfattning och i likhet med vad som anförs i propositionen – att främja förnyelse och tillväxt i näringslivet. En sådan politik innebär att med olika generella medel stärka det nationella produktionssystemet. Därvid är det centralt att spelreglerna är överskådliga, konsekventa och stabila. Sund konkurrens är vidare en förutsättning för ett dynamiskt näringsliv.

Näringspolitiken måste vara inriktad på att främja nyföretagande och tillväxt av befintliga småföretag. De små företagen har en avgörande roll för förnyelsen av näringslivet och därmed sysselsättningen. För att underlätta denna förnyelse är det viktigt att attityder påverkas samt att villkoren för tillväxt, företagande, entreprenörskap och innovationer förbättras. Olika hinder för småföretagens expansion måste undanröjas.

En angelägen uppgift för näringspolitiken är att främja utvecklingen av de små och medelstora företagens förmåga att övergå till mer flexibla arbetsorganisationer, att öka kunskaps- och kompetensnivån inom företagen och att öka användningen av modern teknik. För att åstadkomma detta anser nä-

ringsutskottet att den modell som regeringen föreslår och som bl.a. innebär en ökad betoning av den regionala nivåns betydelse bör kunna vara en effektiv och ändamålsenlig väg att gå.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet de här aktuella motionerna 1995/96:A49 (m), 1995/96:A45 (fp), 1995/96:Fi117 (mp), 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds) i berörda delar.

Näringsutskottet övergår så till att behandla regeringens förslag till *program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m.*

Näringsutskottet tillstyrker regeringens förslag till nu aktuellt program. De åtgärder som föreslås i programmet har en sådan inriktning som överensstämmer med utskottets syn på hur näringspolitiken bör bedrivas: Det skall sålunda inrättas en delegation för förenkling för småföretagen. För de små företagen är ofta hemmamarknaden av särskild betydelse. Olika åtgärder skall vidtas för att främja kunskapsöverföring och teknikspridning – mellan högskolor och de små och medelstora företagen, mellan stora och små företag, mellan utbildnings- och forskningsvärlden och allmänheten. Särskilda insatser skall genomföras beträffande skogsnäringen, miljöteknikområdet, turistnäringen och tjänstesektorn. Vidare ingår åtgärder avseende småföretagens riskkapitalförsörjning och införande av en patentintrångsförsäkring. På ett övergripande plan skall en ny regional samverkan mellan olika regionalpolitiska aktörer komma till stånd.

Ställningstagandet innebär att näringsutskottet avvisar yrkandena i motionerna 1995/96:Fi119 (m) och 1995/96:Fi117 (mp) om avslag på regeringens förslag.

Näringsutskottet vill framhålla att regeringen, som sägs i propositionen, avser att halvårsvis följa upp utvecklingen och ha en beredskap för att vidta ytterligare åtgärder.

När det gäller frågan om företagsstöd – som tas upp i de två nyssnämnda motionerna, liksom i motionerna 1995/96:A45 (fp), 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds) – konstaterar näringsutskottet att Företagsstödsutredningen, som nämnts, nyligen lämnat sitt betänkande. Betänkandet har i vissa delar ingått i underlaget för propositionen. Fortsatt beredning av betänkandet pågår inom regeringskansliet. De nämnda motionerna avstyrks därmed i aktuella delar.

Beträffande yrkandet i motion 1995/96:Fi134 (s, c) om att kooperativa utvecklingscentrum bör inbjudas att delta i den nya regionala samverkan som föreslås i propositionen vill näringsutskottet hänvisa till vad som tidigare nämnts, nämligen att det inte finns något som hindrar att så sker. Utskottet anser att det är viktigt att de olika regionerna ges möjlighet att finna de former för samverkan som bäst lämpar sig för respektive region. Utskottet finner det vidare närmast självklart att olika LKU kommer att ingå i den krets av regionala, näringspolitiska aktörer som är aktuella i den nya samverkan. Med detta avstyrker utskottet den här aktuella motionen.

Huruvida systemet med kvinnliga affärsrådgivare bör utökas från att – som för närvarande – avse de 62 kommunerna i stödområdet till att omfatta samtliga kommuner i landet, vilket är föremål för yrkande i motion 1995/96:Fi135 (c), är enligt näringsutskottets uppfattning ett ställningstagande som de

berörda kommunerna själva bör göra. Enligt vad utskottet erfarit har systemet fungerat väl på de orter där det har tillämpats. Härmed avstyrker utskottet motionen.

När det gäller designområdet, som aktualiseras i motion 1995/96:Fi131 (s), vill näringsutskottet hänvisa till att det, som redovisats, finns medel upptagna för området under anslaget Småföretagsutveckling för innevarande budgetår. Vidare kan förslag på designområdet bli aktuella i den kulturpolitiska propositionen. Med detta avstyrks den nämnda motionen av utskottet.

Beträffande de likalydande förslagen i motionerna 1995/96:Fi137 (s) och 1995/96:Fi136 (c) om ett nytt system för kreditgivning enligt en modell som tillämpas i Holland vill näringsutskottet erinra om att Företagsstödsutredningen, som tidigare redovisats, i sitt betänkande framlagt ett likadant förslag som det här aktuella. Enligt utskottets mening kan den föreslagna modellen vara värd att överväga. Med hänvisning till att beredning av Företagsstödsutredningens betänkande pågår anser näringsutskottet emellertid att riksdagen inte nu bör ta initiativ i frågan och avstyrker de båda motionerna.

I motion 1995/96:Fi116 (v) aktualiseras frågan om patentavgifterna. Dessa skiljer sig kraftigt mellan Förenta Staterna och Japan å ena sidan och Europa å den andra. Den genomsnittliga patentkostnaden uppgår, enligt uppgift, till ca 17 000 kr i Förenta Staterna, till ca 9 000 kr i Japan och till ca 45 000 kr i Sverige. Enligt näringsutskottets mening kan höga patentkostnader innebära ett hinder för framför allt små företag. Detta är en fråga som det vore värdefullt att få en närmare belysning av. Som tidigare redovisats avser regeringen att, inom ramen för det föreslagna småföretagsprogrammet, fatta beslut för genomförande av en patentinträngsförsäkring. Detta noterar näringsutskottet med tillfredsställelse.

Program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen skall anvisa ett anslag på 1 miljard kronor till samarbete och utveckling inom Östersjöregionen. Syftet är att stimulera tillväxt och sysselsättning samt att öka handeln och investeringarna och i övrigt stärka samarbetet mellan stater och näringsliv i regionen.

Det ligger i Sveriges intresse att utvecklingen runt Östersjön fortskrider och påskyndas, påpekas det i propositionen. En ökad handel har en central betydelse både för den ekonomiska utvecklingen och för att föra folken närmare varandra. Genom regeringschefsmötet i Visby i maj 1996 har Sveriges roll tydliggjorts. Om Östersjöområdet kan utvecklas till en naturlig bro mellan de tidigare kommunistiska länderna och EU kan en marknadsplats för nära en halv miljard människor skapas i Sveriges närområde, sägs det i propositionen.

Ett speciellt råd har inrättats i Statsrådsberedningen – Statsministerns Östersjöråd. Rådet skall vara det centrala forumet för samordning och utveckling av den svenska Östersjöpolitiken. Det skall initiera debatt, skapa medvetenhet om behovet av ett närmare samarbete i regionen och fungera som referensgrupp för statsministerns uppdrag att koordinera Östersjösamarbetet.

Avsikten är att rådets arbete skall koncentreras till följande fem områden: svensk exportindustri, bl.a. avseende livsmedel; energisystem; ömsesidigt kunskapsutbyte; stärkt infrastruktur; samarbete för att skydda miljön runt Östersjön.

De föreslagna medlen skall tillföras en fond. Fördelning av medlen skall ske under en femårsperiod, efter förslag av Statsministerns Östersjöråd.

Motionerna

Regeringens förslag bör avslås av riksdagen, anför det i motion 1995/96:Fi119 (m). Den konstruktion och det tillvägagångssätt som föreslås måste ifrågasättas, anser motionärerna och hänvisar till tidigare förslag på området av Moderata samlingspartiet. För innevarande budgetår har sålunda ytterligare ca 200 miljoner kronor för stödet till Central- och Östeuropa föreslagits. Stödet till de nya demokratierna kring Östersjön har, enligt motionärerna, hög prioritet. De menar dock att detta stöd måste vara en del av en långsiktig strategi för att främja de berörda ländernas självständighet, skapandet av en rättsstat, marknadsekonomins utveckling och en förbättring av miljön. Nivån på det framtida samlade svenska stödet till närområdet samt inriktningen och fördelningen av detta stöd bör bestämmas i samband med budgetarbetet hösten 1996, menar motionärerna. Därigenom anses den totala effekten av resursinsatsen kunna avvägas på bästa sätt. Motionärerna anför vidare att man av propositionen kan få intrycket att det föreslagna stödet skall gå till svensk export av bl.a. livsmedel, men de utgår från att detta dock är en missuppfattning. Att stödja export av livsmedel till de baltiska länderna skulle, enligt motionärerna, försvåra dessa länders möjligheter att själva bygga upp en livsmedelsproduktion.

För att kunna avgöra om det föreslagna programmet för Östersjöregionen är väl använda medel ur sysselsättningssynpunkt erfordras att det klargörs hur medlen skall fördelas, anför det i motion 1995/96:Fi123 (fp). Motionärerna konstaterar att 200 miljoner kronor (per år i fem år) inte räcker till särskilt många projekt, varför de anser att det finns anledning att prioritera bland insatsområdena. De menar att inriktningen bör vara att stöd skall ges till vattenrening, kärnsäkerhet i Östeuropa samt rökgasrening och energieffektivisering.

Vänsterpartiet ser positivt på regeringens förslag om ett program för ett utökat Östersjösamarbete, sägs det i motion 1995/96:Fi116 (v). Regeringens förslag om att inrätta ett Östersjöråd i Statsrådsberedningen betraktas vidare som ett steg i rätt riktning. Rådets uppgifter bör dock klargöras, anser motionärerna och ställer frågan om avsikten är att verksamhet och operativa beslut skall flyttas från Utrikesdepartementet. Någon sådan överflyttning bör, enligt motionärerna, inte komma i fråga utan att en utvärdering har gjorts. Vänsterpartiet aviserar att det avser att återkomma beträffande östbiståndets volym och fördelning i samband med budgetpropositionen hösten 1996. Motionärerna anser vidare att Östersjöns miljö inte kan ses skild från verksamheter och miljöåtgärder på Nordkalotten och i Barentsregionen. De föreslår därför att det – utöver den fond som regeringen föreslår – skall inrättas

en fond för Barentsregionen på 100 miljoner kronor att användas under en femårsperiod.

1995/96:NU10y

Riksdagen bör besluta att det av regeringen föreslagna programmet för Östersjöregionen skall genomföras på tre år i stället för på fem och att det skall ges en tydlig miljöprofil, anför det i motion 1995/96:Fi117 (mp). Därigenom skulle programmet mer överensstämma med ett tidigare förslag från Miljöpartiet. Motionärerna anser också att programmet egentligen inte borde begränsas till länder kring Östersjön, utan också kunna avse andra forna östländer, t.ex. Ukraina. Miljöpartiet meddelar sin avsikt att återkomma med förslag till kompletteringar av programmet i samband med budgetpropositionen hösten 1996.

I motion 1995/96:Fi118 (kds) sägs att Kristdemokraterna, utifrån den kortfattade beskrivningen av programmet i propositionen, inte har något skäl att motsätta sig förslaget. Det anses ligga väl i linje med vad partiet tidigare har arbetat för.

Vissa kompletterande uppgifter

Någon precisering av hur de i propositionen föreslagna medlen skall fördelas på de angivna områdena görs inte. Enligt uppgift från Statsrådsberedningen kan någon sådan fördelning inte heller göras.

Ett klargörande av om det föreslagna Östersjöprogrammet skall användas för stöd till svensk export av bl.a. livsmedel efterfrågas, som nämnts, i motion 1995/96:Fi119 (m). Enligt vad näringsutskottet erfarit skall stödet avse kunskapsöverföring i allmän bemärkelse inom hela livsmedelskedjan. Det gäller t.ex. regler för djurhållning, hygienfrågor och distributionskedjan. I det fall att det skall kunna bli fråga om stöd till export av produkter skall det, enligt uppgift, avse högt förädlade livsmedel.

I motion 1995/96:Fi116 (v) ställs, som redovisats, frågan om avsikten är att verksamhet och operativa beslut skall överflyttas från Utrikesdepartementet till Statsrådsberedningen. Enligt vad näringsutskottet har erfarit är så inte fallet.

Näringsutskottet vill också peka på att det under Utrikesdepartementets huvudtitel finns medel avsatta för samarbete med Central- och Östeuropa (prop. 1994/95:160, bet. UU16) på fem olika anslag (G 1–G 5).

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet anser att riksdagen bör anvisa de av regeringen föreslagna medlen för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen. Detta program har betydelse för utvecklingen i de nya demokratierna runt Östersjön. Det är angeläget att demokratiseringsprocessen i dessa länder får stöd. Programmet kan också ha en påtaglig näringspolitisk betydelse för Sverige och därmed för sysselsättningen i landet. Om området kring Östersjön kan utvecklas till en naturlig bro mellan de tidigare kommunistiska länderna och EU, kan – som sägs i propositionen – en marknadsplats för över en halv miljard människor skapas i Sveriges närområde.

I flera av de här aktuella motionerna anförs att de av regeringen föreslagna medlen är otillräckliga. Näringsutskottet har i och för sig förståelse för denna åsikt; behoven i de aktuella länderna är mycket omfattande. Å andra sidan måste – när det gäller insatsens storlek – en avvägning göras både mot vad som utifrån Sveriges statsfinansiella situation kan anses försvarbart att avdela och mot vad som kan komma till effektiv användning för de aktuella insatserna. Enligt utskottets mening innebär regeringens förslag en lämplig avvägning i dessa båda avseenden. I ett par motioner förordas att de föreslagna medlen tydligare skall inriktas på insatser inom miljöområdet. Näringsutskottet konstaterar att miljöfrågor är ett av de områden som anges i propositionen.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet propositionen i berörd del och avstyrker samtliga här aktuella motioner i motsvarande delar.

Vissa energipolitiska frågor

Propositionen

Enligt gällande riktlinjer för energipolitiken, som antogs av riksdagen år 1991 (prop. 1990/91:88, bet. NU40), är målet för energipolitiken att på kort och lång sikt trygga tillgången på energi på villkor som är konkurrenskraftiga gentemot dem som råder i omvärlden. Energipolitiken skall utgå från vad natur och miljö kan bära. Landets elförsörjning skall tryggas genom ett energisystem som i största möjliga utsträckning grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor samt genom en effektiv energihushållning.

År 1991 beslutades även om olika typer av stöd till omställningen och utvecklingen av energisystemet. Stödprogrammen omfattar dels insatser för ny energiteknik (investeringsbidrag till kraftvärmeproduktion med biobränslen, vindkraftverk och solvärmeanläggningar), dels stöd till energieffektiv teknik. Till dessa program skall också fogas det statliga energiforskningsprogrammet.

I december 1995 redovisade Energikommissionen sitt slutbetänkande Omställning av energisystemet (SOU 1995:139). Kommissionens uppdrag har bl.a. varit att granska de energipolitiska stöden och lägga fram förslag om program med tidsangivelser för omställningen av energisystemet. Remissbehandlingen av betänkandet avslutades i april 1996.

I propositionen meddelar regeringen att den avser att under nästa riksmöte återkomma till riksdagen med förslag till riktlinjer för energipolitiken. Regeringen har nyligen inlett överläggningar om energipolitiken med företrädare för samtliga oppositionspartier. En utgångspunkt för regeringen, sägs det i propositionen, är att omställningen och utvecklingen av energisystemet bör grundas på långsiktigt hållbara politiska beslut som framstår som trovärdiga över tiden. Energipolitiken skall vara ett viktigt medel i strävandena att skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv. Ett brett samarbete kan därutöver enligt regeringen ge ett väsentligt bidrag till förnyelsen av den svenska industrin.

I motion 1995/96:Fi117 (mp) sägs att ett avsevärt tillskott av s.k. gröna jobb skulle uppnås med en omställning av energisektorn till ett system baserat på förnybara energikällor. Dessa energikällor är enligt motionärerna förenade med ett stort behov av arbetskraft men i övrigt låga utvinningskostnader och låga kostnader för behandling av restprodukterna samt – framför allt – låga miljökostnader. En fortsatt utveckling av marknaderna för biobränslen, solenergi och vindkraft skulle leda till ett stort antal nya arbetstillfällen i landet, anför det. I motionen erinras om tidigare förslag från Miljöpartiet om en utökning av ramen för energi (utgiftsområde 21) med 1 miljard kronor under vardera åren 1997, 1998 och 1999. Dessutom föreslås att riksdagen för innevarande budgetår skall anslå ytterligare 100 miljoner kronor för investeringsbidrag till vindkraftverk, med hänvisning till att tidigare anvisade medel är intecknade.

Energikommissionens arbete och de pågående partiöverläggningarna om omställningen av energisystemet bör leda till en kraftfull injektion i form av nya arbetstillfällen, heter det i motion 1995/96:Fi118 (kds). Detta gäller såväl i fråga om utvecklingen av förnybar eltillförsel som arbetet med eleffektivisering och energihushållning. Motionärerna säger sig vilja avvakta det samlade ställningstagandet från partiöverläggningarna men anser att det redan nu bör fattas vissa beslut så att inte arbetet med att utveckla ett ekologiskt hållbart energisystem avstannar. Bland annat bör fortsatta stöd till investeringar i solvärme och vindkraftverk säkerställas. För investeringar i solvärme kan finansieringen enligt motionärerna klaras inom den tidigare beslutade ramen för satsning på solenergiområdet. För investeringar i vindkraftverk borde regeringen återkomma till riksdagen med förslag som säkerställer en fortsatt utveckling.

Vissa kompletterande uppgifter

I 1991 års energipolitiska beslut ingick, som redan nämnts, beslut om stöd under en femårsperiod (t.o.m. den 30 juni 1996) till investeringar i vindkraftverk och solvärmeanläggningar. Av det senare stödet ansvarar Boverket för stöd till solvärme i bostäder, medan NUTEK handlägger stöd till mer storskaliga solvärmeanläggningar. NUTEK ansvarar också för stödet till investeringar i vindkraftverk. År 1991 avsattes för femårsperioden 250 miljoner kronor för stödet till vindkraft och 50 miljoner kronor för stödet till solvärme. Som en del i ett program för miljöinvesteringar beslutade riksdagen våren 1995 att anslå ytterligare 56 miljoner kronor till Boverket för stödet till solvärme i bostäder (prop. 1994/95:218, bet. BoU21). På förslag av regeringen i den s.k. tillväxtpropositionen anslog riksdagen hösten 1995 härutöver 200 miljoner kronor för stöd till insatser för ny energiteknik (prop. 1995/96:25, bet. FiU1). Av dessa medel avsåg 100 miljoner kronor resp. 25 miljoner kronor stöden till investeringar i vindkraftverk resp. solvärmeanläggningar i bostäder. Resterande 75 miljoner kronor anvisades för stöd till forskning och teknikutveckling avseende solceller och solvärme.

Enligt uppgift från NUTEK är de anvisade medlen för investeringar i vindkraftverk nu i huvudsak intecknade. NUTEK har påbörjat en utvärdering av detta investeringsstöd, vilken beräknas kunna redovisas i augusti 1996. För investeringar i solvärmeanläggningar i bostäder återstår, enligt information från Boverket, ca 50–60 miljoner kronor. Regeringen har nyligen genom en författningsändring (SFS 1996:540) beslutat om en förlängning av stödperioden för solvärmeanläggningar till den 31 december 1996.

Näringsutskottets ställningstagande

Riksdagen kommer under nästa riksmöte att behandla förslag till riktlinjer för energipolitiken. I anslutning härtill kommer de olika energipolitiska programmen att prövas. Näringsutskottet får vidare i samband med behandlingen av budgetpropositionen hösten 1996 anledning att diskutera budgetramen för energi. Enligt utskottets mening finns det inte skäl för riksdagen att nu göra något uttalande om satsningar inom energisektorn. Som tidigare nämnts pågår inom NUTEK en utvärdering av stödet till investeringar i vindkraftverk. Det är enligt näringsutskottets uppfattning av värde att få en belysning av effekterna av detta och andra investeringsstöd innan ställning tas till frågan om fortsatta insatser på energiområdet. Med det sagda avstyrker näringsutskottet de tre här aktuella yrkandena i motionerna 1995/96:Fi117 (mp) och 1995/96:Fi118 (kds).

Stockholm den 26 juni 1996

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Karin Falkmer (m), Reynoldh Furustrand (s), Mikael Odenberg (m), Sylvia Lindgren (s), Kjell Ericsson (c), Barbro Andersson (s), Chris Heister (m), Marie Granlund (s), Lennart Beijer (v), Dag Ericson (s), Ola Karlsson (m), Eva Goës (mp), Göran Hägglund (kds), Nils-Göran Holmqvist (s), Laila Bäck (s) och Torsten Gavelin (fp).

Avvikande meningar

1. Näringspolitikens inriktning

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Torsten Gavelin (fp) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för småföretagsutveckling, förnyelse och till-

växt, m.m. – som börjar med ”Näringspolitikens syfte” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

Näringspolitikens främsta syfte är, enligt näringsutskottets mening, att skapa de goda villkor för företagandet som krävs för ett starkt och växande näringsliv och som utgör grunden också för nya och riktiga arbeten. Detta synsätt präglar motionerna 1995/96:Fi119 (m), 1995/96:A49 (m), 1995/96:A45 (fp), 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds). Det erfordras kraftiga förändringar inom finans-, skatte-, arbetsmarknads-, utbildnings- och näringspolitikens områden. Det avregleringsarbete som påbörjades av den borgerliga regeringen bör återupptas; en särskild avregleringsdelegation bör återinrättas. Förändringar på skatteområdet i enlighet med vad som anförs i motionerna, exempelvis sänkta skatter på arbete och riskkapital, bör genomföras. Förslag om regler som förenklar för tjänsteföretagen bör vidare tas fram och arbetsrätten måste förenklas.

Den näringspolitik som bedrevs av den borgerliga regeringen hade till syfte att genom generella insatser skapa goda förutsättningar för företagande, investeringar och produktivt arbete i Sverige, som skulle möjliggöra en hög och stabil ekonomisk tillväxt och därmed lägre arbetslöshet. Denna politik bör föras vidare. Därvid är det av särskild vikt att villkoren för de små och medelstora företagen förbättras. Dessa företag intar en nyckelroll när det gäller möjligheterna att åstadkomma den nödvändiga ökningen av sysselsättningen. Attityderna till företagare och företagande, som är viktiga för benägenheten att starta och driva företag, måste förbättras. För att främja kompetensutveckling bör individuella utbildningskonton införas.

Näringsutskottet vill vidare framhålla betydelsen av en väl fungerande konkurrens. Välfärdsförlusterna till följd av bristande konkurrens har kartlagts i flera studier. När det gäller offentliga monopol bör en konkurrensutställning av den kommunala verksamhet som inte bedrivs i myndighetsform komma till stånd. Näringsutskottet anser vidare att den privatisering av statliga företag som den borgerliga regeringen påbörjade och som visade sig vara mycket lyckad bör fortsätta. En översyn av befintliga företagsstöd i syfte att åstadkomma en sänkning bör vidare genomföras.

Riksdagen bör, enligt näringsutskottets mening, göra ett uttalande av här angiven innebörd. Därmed tillstyrks motionerna 1995/96:A49 (m), 1995/96:A45 (fp), 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds) i berörda delar. Motion 1995/96:Fi117 (mp) avstyrks i motsvarande delar.

2. Näringspolitikens inriktning

Eva Goës (mp) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m. – som börjar med ”Näringspolitikens syfte” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

Ett väl fungerande näringsliv är, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi117 (mp), en grundläggande förutsättning för en uthållig samhällsutveckling. För en sådan utveckling erfordras det en livskraftig och växande privat företagssektor, bestående av

små och medelstora företag – inklusive kooperativa företag. Företagstillväxten måste ske på ett sådant sätt att resurs- och energieffektiva produktionsätt främjas och så att sysselsättningen ökar. En ekologisk omställning till ett kretsloppssamhälle är nödvändig för att Sverige på sikt skall kunna bevara och förstärka sin internationella konkurrenskraft. Endast härigenom kan en bestående ökning av sysselsättningen uppnås.

Om det skall kunna ske en ökning av antalet småföretag och en tillväxt i de befintliga företagen är det angeläget att det görs en översyn av de långsiktiga förutsättningarna för företagandet, anser näringsutskottet. Detta gäller både generellt och speciellt beträffande tjänstesektorn, inom vilken många av de nya arbetstillfällena som erfordras måste komma till stånd. Ett positivt företagsklimat – som är nödvändigt om den av utskottet eftersträfvade sysselsättningsökningen skall komma till stånd – förutsätter att det finns en i grunden positiv inställning till företagande hos befolkningen. Ansvaret för detta ligger hos företagen själva, hos opinionsbildare, hos skolor och hos olika organisationer.

Till ett positivt företagsklimat hör också, enligt näringsutskottets uppfattning, att villkoren för företagandet skall bli så enkla som möjligt. Det gäller lagstiftning, skatteregler, deklarationer, lämnande av uppgifter till myndigheter, m.m. Enligt utskottets mening bör ett särskilt organ inrättas som skall ha till uppgift att verka för fortlöpande förenklingar och avregleringar för företagande.

Riksdagen bör, enligt näringsutskottets uppfattning, göra ett uttalande av här angiven innebörd. Därmed tillstyrks motion 1995/96:F117 (mp) i berörd del. Övriga här aktuella motioner, 1995/96:A49 (m), 1995/96:A45 (fp), 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds), avstyrks i motsvarande delar.

3. Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m.

Karin Falkmer, Mikael Odenberg, Chris Heister och Ola Karlsson (alla m) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m. – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”aktuella motionen” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi119 (m) – att regeringens förslag till program för småföretagsutveckling m.m. bör avslås av riksdagen. Utskottet kan inte se det som sägs i propositionen som ett sammanhållet, konkret och genomtänkt program. Det ger snarare intryck av att vara en sammanställning av olika pågående utredningar och planerade åtgärder. Det finns enstaka inslag i programmet som näringsutskottet kan stödja, t.ex. införandet av en patentintrångsförsäkring.

Näringsutskottet ser förbättrade förutsättningar för arbete och företagande och en politik som utvecklar den enskilda människans förmåga som grundvillkor för tillkomsten av nya riktiga arbeten. I den nyssnämnda motionen presenteras en lång rad åtgärder som bör vidtas för att förbättra näringsklimatet och därmed skapa förutsättningar för att fler riktiga arbetstillfällen skall

åstadkommas. Följande åtgärder som särskilt berör näringsklimatet bör sålunda, enligt näringsutskottets mening, vidtas: avveckling av värnskatten; sänkning av egenavgiften till sjukförsäkringen med en procentenhet; relationering av socialavgifter till utgående förmåner; avveckling av den allmänna löneavgiften på 1,5 %; sänkning av kommunalskatterna med minst 1,50 kr till år 1999; undanröjande av de försämrade betalningsreglerna för mervärdesskatt; avveckling av dubbelbeskattningen; införande av en särskild skatte-reduktion på 50 % för vissa hushållstjänster; förenklingar för dem som vill starta företag; förenkling av spärreglerna för fåmansbolag; förbättring av riskkapitalavdraget och förlängning av dess giltighet; införande av rätt för uppfinnare och innovatörer att ta upp inkomst av royalty som kapitalinkomst; införande av rätt till nuvärdesavskrivning av investeringar; reformering av mervärdesskatten genom undantagande av hushållstjänster; sänkning av energiskatten; anpassning av tjänstebilsbeskattningen till EU-nivå; åläggande för kommuner att upphandla i konkurrens; reducering av krånglet för företagen; inrättande av en statlig avregleringsdelegation; avveckling av statens skatteförmånsrätt vid konkurser; översyn av systemet med löneförmånsrätt och lönegaranti; återupptagande av privatiseringen av statliga företag; förenklingar av den arbetsrättsliga lagstiftningen. De här angivna förslagen till åtgärder är finansierade i det budgetalternativ som tidigare har presenterats av Moderata samlingspartiet.

Riksdagen bör sålunda avslå regeringens förslag och i stället anmoda regeringen att återkomma med förslag i enlighet med vad som här har förordats. Därmed tillstyrks motion 1995/96:Fi119 (m) i berörd del. Övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

4. Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m.

Torsten Gavelin (fp) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m. – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”aktuella delar” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet tillstyrker det av regeringen föreslagna programmet för småföretagsutveckling m.m. Det finns inslag i det som överensstämmer med den syn som utskottet har på hur näringspolitiken bör bedrivas. Vissa av regeringens förslag går i rätt riktning, även om de är otillräckliga. Det gäller t.ex. förenklingar för företagen, reglerna inom tjänstesektorn, försäkring mot patentintrång och kvinnors företagande.

Näringsutskottet anser vidare – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:A45 (fp) – att riksdagen hos regeringen bör begära att ett förslag om besparingar avseende företagsstöden skyndsamt presenteras. Dessa besparingar tillsammans med andra medel skall användas för att finansiera kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter, i första hand inom tjänstesektorn. Härmed tillstyrks den nämnda motionen i berörd del. Övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

5. Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m.

Eva Goës (mp) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m. – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”aktuella motionen” bort ha följande lydelse:

Det av regeringen föreslagna programmet för småföretagsutveckling m.m. bör – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi117 (mp) – avslås av riksdagen. Även om många av de ändamål som redovisas i propositionen är både vällovliga och viktiga, har förslaget påtagliga brister. I propositionen anges t.ex. inte hur de föreslagna medlen skall fördelas på olika områden eller vilket organ som skall ha ansvaret för respektive åtgärd. Insatserna tycks vidare tangera annat statligt stöd och stöd via EU. Ett exempel på en stödinsats som inte bör komma till stånd är det i propositionen redovisade projektet Ljusåret 1997.

Innan det fattas beslut om ytterligare stödformer bör, enligt näringsutskottets mening, en samlad översyn över allt företagsstöd genomföras. Inriktningen bör därvid vara att åstadkomma förenkling och effektivisering av existerande företagsstöd. Företagsstödsutredningens betänkande bör kunna utgöra ett underlag härvidlag. Regeringen bör anmodas att till hösten 1996 återkomma till riksdagen med ett mer genomarbetat förslag till program för småföretagsutveckling.

I den nyssnämnda motionen framläggs ett antal förslag på det näringspolitiska området som riksdagen, enligt näringsutskottets mening, bör ställa sig bakom. Ett förslag gäller införande av ett statligt stöd till nätverk som skall stimulera småföretagens miljötänkande. Ett projekt i Göteborg – Projektet företag och miljö – kan stå som modell för hur sådana åtgärder bör utformas. Projektet syftar till att få till stånd samarbete eller nätverk mellan småföretag. Riksdagen bör vidare besluta om en höjning av anslaget Stöd till kooperativ utveckling med 13,5 miljoner kronor för innevarande budgetår. Höjningen skall användas för att öka bidraget till de kooperativa utvecklingscentrumen (LKU). Dessa är ett mycket effektivt redskap i kampen mot arbetslösheten. Den föreslagna anslagsökningen kan finansieras genom att medel överförs från anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder under Arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel.

LKU bör vidare ges ansvar för en del av den verksamhet med nyföretagarlån och lån till kvinnors företagande som ALMI Företagspartner AB bedriver. Riksdagen bör sålunda anmoda regeringen att lägga fram förslag härom. Totalt bör ca 40 miljoner kronor föras över från ALMI, varav hälften bör avse lån till kvinnors företagande. Slutligen anser näringsutskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att hälften av statens stöd till nyföretagande bör vara riktat till kvinnors företagande. Utskottet vill framhålla att det inte är någon positiv särbehandling som förordas, utan att det är fråga om att uppnå rättvisa i behandlingen av män och kvinnor.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet propositionen i berörd del. Motion 1995/96:Fi117 (mp) tillstyrks såvitt här är i fråga, medan övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

1995/96:NU10y

6. Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m.

Göran Hägglund (kds) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt, m.m. – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”aktuella delar” bort ha följande lydelse:

Det av regeringen framlagda förslaget om ett program för småföretagsutveckling m.m. ligger väl i linje med vad Kristdemokraterna tidigare har arbetat för och tillstyrks av näringsutskottet.

Utöver detta fordras dock en rad åtgärder för att få till stånd nya och växande företag. Det handlar bl.a. om följande: avskaffande av dubbelbeskattningen och den s.k. värnskatten; införande av en moderniserad arbetsrätt; förbättring av tillgången till riskkapital; satsningar på kompetensutveckling och forskning; avvisande av förlängd arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen; förenklingar och avregleringar för företag och företagare; fortsatt arbete med ägarspridning genom utförsäljning av statliga företag; förbättrade villkor för hushållssparande; genomförande av ett nationellt program med speciell inriktning på företagande i gymnasieskolan, folkhögskolekurser om företagande samt kurser och utbildningsprogram inriktade på företagande på högskolenivå. Detta är några förslag som Kristdemokraterna presenterat och för vilka finansiering har redovisats i partiets budgetalternativ. Riksdagen bör anmoda regeringen att återkomma med förslag i enlighet med vad som här förordats.

När det gäller frågan om företagsstöd anser näringsutskottet – i likhet med vad som anförs i motionerna 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds) – att en översyn av dessa bör göras i syfte att åstadkomma en sänkning. Som anförs i den förstnämnda motionen bör sålunda en sänkning av företagsstöden göras med 2,2 miljarder kronor, 2,5 miljarder kronor och 2,7 miljarder kronor för de tre åren 1997, 1998 och 1999. Dessa medel bör användas för en sänkning av arbetsgivaravgifterna, ett förslag som också läggs fram i den nämnda motionen.

Näringsutskottet anser vidare, i enlighet med vad som anförs i motion 1995/96:A46 (kds), att ett system för stimulans av hushållstjänster, liknande det som finns i Danmark, bör införas. Modellen innebär att hushållet betalar en viss, i förväg fastställd, timersättning till den som utför tjänsten. I Danmark uppgår detta belopp till 60 danska kronor. Resterande timersättning betalas av staten. Enligt näringsutskottets mening har den danska modellen stor potential; den möjliggör för alla hushåll, oavsett inkomst, att anlita utomstående hjälp för de vanligast förekommande hushållsgöromålen. Modellen kan också skapa ny konkurrens med liknande verksamhet som bedrivs

i kommunal regi. Riksdagen bör anmoda regeringen att lägga fram förslag av här angiven innebörd.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet propositionen i berörd del och motionerna 1995/96:Fi118 (kds) och 1995/96:A46 (kds) såvitt här är i fråga. Övriga nu aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

7. Program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen

Karin Falkmer, Mikael Odenberg, Chris Heister och Ola Karlsson (alla m) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen – som börjar med ”Näringsutskottet anser” och slutar med ”motsvarande delar” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi119 (m) – att regeringens förslag om program för Östersjöregionen skall avslås av riksdagen. I propositionen föreslås att en miljard kronor skall avsättas till en fond för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen. Dessa medel, som är avsedda att förbrukas under en femårsperiod, skall administreras av en organisation inom Statsrådsberedningen. Denna konstruktion och detta tillvägagångssätt måste ifrågasättas.

Enligt näringsutskottet har stödet till de nya demokratierna kring Östersjön hög prioritet. Det måste dock vara en del av en långsiktig strategi för att främja deras självständighet, skapandet av en rättsstat, marknadsekonomins utveckling samt förbättring av miljön. Den socialdemokratiska regeringens intresse för närområdet i Östersjön är senkommet. Moderata samlingspartiet föreslog redan i sin budgetmotion i januari 1995 en betydligt högre ordinarie anslagsnivå när det gäller stödet till närområdet. För innevarande budgetår innebär sålunda det förordade budgetalternativet en nivå som ligger cirka 200 miljoner kronor över regeringens. Detta förslag har avslagits av regeringsmajoriteten. Nivån på det framtida samlade svenska stödet till närområdet samt inriktningen och fördelningen av detta bör beslutas i samband med budgetarbetet hösten 1996. Därigenom kan den totala effekten av resursinsatsen avvägas på bästa sätt. Det är, enligt näringsutskottets mening, fel om statliga subventioner till verksamheter i Sverige som motiveras av sysselsättningsskäl skall ges rubriken Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen. Prövningen av insatserna måste därför ske samlat.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1995/96:Fi119 (m) i berörd del. Propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks av utskottet.

8. Program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen

Torsten Gavelin (fp) anser att den del av näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen – som börjar med ”Nä-

ringsutskottet anser” och slutar med ”motsvarande delar” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet delar regeringens åsikt att stöd till Östersjöregionen är angeläget. Av propositionen kan inte utläsas hur de föreslagna medlen skall fördelas på olika områden. Vad som dock kan konstateras är att 200 miljoner kronor om året inte kommer att räcka till särskilt många projekt. Därför anser näringsutskottet – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi123 (fp) – att det bör ske en prioritering bland insatsområdena. Inriktningen bör sålunda vara att stödet skall gå till vattenrening, kärnsäkerhet i Östeuropa, rökgasrening och energieffektivisering. Riksdagen bör göra ett uttalande härom.

Med det förordade tillkännagivandet kan näringsutskottet tillstyrka propositionen i berörd del, liksom den nyssnämnda motionen i motsvarande del. Övriga här aktuella motioner avstyrks såvitt nu är i fråga.

9. Program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen

Lennart Beijer (v) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet ser positivt på regeringens förslag om att skapa en fond för Östersjöregionen. I likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi116 (v) vill utskottet emellertid påpeka att Östersjöns miljö inte kan ses skilt från verksamheter och miljöåtgärder som vidtas på Nordkalotten och i Barentsregionen. Det är vidare troligt att ett ökat ekonomiskt utbyte inom den sistnämnda regionen skulle minska behovet av andra regionalpolitiska insatser i samtliga berörda länder. Näringsutskottet föreslår därför att riksdagen skall göra ett uttalande om att det – utöver den fond som regeringen föreslår – skall skapas en fond för Barentsregionen på 100 miljoner kronor att användas under en femårsperiod.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet propositionen och den nyssnämnda motionen i berörda delar. Övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

10. Program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen

Eva Goës (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet konstaterar att regeringens förslag har stora likheter med det förslag om en miljöfond för Östeuropa som Miljöpartiet lade fram tidigare under våren 1996. Som sägs i motion 1995/96:Fi117 (mp) var dock det sistnämnda förslaget mer entydigt inriktat på miljöåtgärder. Dessutom var avsikten att programmet skulle genomföras under tre år i stället för som regeringen nu föreslår under fem år.

Näringsutskottet föreslår sålunda att det av regeringen redovisade programmet skall genomföras på tre år och att det skall ges en tydlig miljöinriktning. Med ett tillkännagivande av riksdagen av denna innebörd kan utskottet tillstyrka regeringens förslag. Den nyssnämnda motionen tillstyrks därmed också. Övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

11. Export av livsmedel

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Torsten Gavelin (fp) anser att till näringsutskottets yttrande – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om program för samarbete och utveckling inom Östersjöregionen – borde det ha gjorts ett tillägg av följande lydelse:

Näringsutskottet noterar att det råder stor oklarhet om det stöd avseende livsmedellexport som aviseras i propositionen. Enligt sena uppgifter till utskottet skall det tydligen främst avse kunskapsöverföring, men också export av livsmedel.

Näringsutskottet är kritiskt mot den typ av opreciserade förslag som regeringen lägger fram i propositionen. Ett grundläggande krav är att förslagens innebörd skall gå att uttyda av propositionstexten.

Regeringens förslag om stöd till svensk exportindustri, bl.a. avseende export av livsmedel till Baltikum, har såväl en sakpolitisk som en moralisk dimension. Sverige ingår i EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det svenska jordbruket får därigenom subventioner, liksom exportstöd. Redan mot den bakgrunden är det svårbegripligt att regeringen aviserar ytterligare stöd, om än i propositionen opreciserat, till svensk livsmedellexport.

Estland hör till de länder som har gjort långtgående liberaliseringar av jordbrukssektorn. Att i ett sådant läge överväga ytterligare stöd för svensk livsmedellexport till bl.a. Estland, vore att medvetet söka slå ut bl.a. estnisk livsmedelsproduktion.

12. Vissa energipolitiska frågor

Eva Goës (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om vissa energipolitiska frågor bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets mening måste kärnkraften avvecklas till år 2010 och energisektorn ställas om till ett system baserat på förnybara energikällor. Förutom andra fördelar – inte minst lägre miljökostnader – kommer en sådan omställning att skapa ett stort behov av arbetskraft. Med ökade satsningar på utvecklingen av bl.a. biobränslen, solvärme och vindkraft främjas nya arbetstillfällen över hela landet. I enlighet med vad företrädare för Miljöpartiet tidigare föreslagit bör ramen för utgiftsområdet för energi ökas med 1 miljard kronor för vardera åren 1997–1999. Näringsutskottet återkommer till denna fråga i samband med behandlingen av budgetpropositionen hösten 1996. Som föreslås i motion 1995/96:Fi117 (mp) bör dock riksdagen redan nu anslå ytterligare 100 miljoner kronor för investeringsbidrag till vindkraftverk. Som framgått av den föregående redovisningen är tidigare anvisade

medel helt intecknade. Utan ett tillskott av nya medel riskeras att den nu pågående utbyggnaden av vindkraftsanläggningar avstannar. Det aktuella yrkandet i nyssnämnda motion tillstyrks alltså. Det sagda ligger också helt i linje med vad som anförs i motion 1995/96:Fi118 (kds) i nu berörd del.

1995/96:NU10y